

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om arbetsdomstolen samt 5 § lagen om översändande av handlingar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna propositionen föreslås att lagen om arbetsdomstolen skall ändras. Förfarandet i arbetsdomstolen bygger på lagen om arbetsdomstolen (646/74) och de stadganden som gäller rättegång i allmän underrätt. Eftersom rättegångsbalkens stadganden om rättegång i tvistemål har reviderats, måste också de stadganden i lagen om arbetsdomstolen som gäller förfarandet ändras och förfarandet vid arbets-

domstolen förenhetligas med de reformer som kommer att genomföras vid de allmänna underrätterna.

På grund av de föreslagna ändringarna i lagen om arbetsdomstolen bör också lagen om översändande av handlingar ändras.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft samtidigt som de ovan nämnda ändringarna i rättegångsbalken, dvs. den 1 december 1993.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	LAGTEXTER	12
1. Nuläge och föreslagna ändringar	3	1. Lag om ändring av lagen om arbetsdomstolen	12
2. Propositionens ekonomiska och organisatoriska verkningar	4	2. Lag om ändring av 5 § lagen om översändande av handlingar	16
3. Beredningen av propositionen	4	BILAGA	17
DETALJMOTIVERING	4	PARALLELTEXTER	17
1. Lagförslagen	4	1. Lag om ändring av lagen om arbetsdomstolen	17
1.1. Lagen om arbetsdomstolen	4	2. Lag om ändring av 5 § lagen om översändande av handlingar	26
1.2. Lagen om översändande av handlingar ..	11		
2. Ikraftträdande	12		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Då lagen om arbetsdomstolen (646/74) stiftades vad huvudprincipen att rättegången skulle vara muntlig, omedelbar och koncentrerad. För att nå dessa mål har rättegången vid arbetsdomstolen uppdelats i en förberedelse, som är delvis skriftlig och delvis muntlig, och i en muntlig huvudförhandling.

I lagar av den 22 juli 1991 (1052-1066/91) finns stadganden om det nya rättegångsförfarandet i tvistemål vid allmänna underrätt, tingsrätten. Lagarna träder i kraft den 1 december 1993 genom lagen om ikraftträdande av de lagar som hänför sig till underrättsreformen (1417/92). Enligt dessa lagar uppdelas också vid de allmänna underrätterna behandlingen av tvistemål i en skriftlig och muntlig förberedelse och en muntlig huvudförhandling. Rättegången vid de allmänna underrätterna och vid arbetsdomstolen kommer därmed i huvudsak att följa samma principer angående förfarandet. Eftersom arbetsdomstolen är en specialdomstol har man ansett det vara ändamålsenligt att de viktigaste stadgandena gällande förfarandet alltjämt skall ingå i lagen om arbetsdomstolen.

Vissa stadganden i lagen om arbetsdomstolen föreslås bli ändrade så att terminologin i lagen om arbetsdomstolen motsvarar den som ingår i stadgandena om rättegång i tvistemål. Därmed föreslås t.ex. att den finska termen 'esivalmistelu' ändras till 'valmistelu'. Den svenska termen 'förberedelse' ändras inte. På samma sätt föreslås det att ordet 'vastekirjelmä' ändras till 'vastaus' utan att den svenska termen 'svaromål' förändras.

Stadgandena om väckande av talan och förberedelse i förslaget motsvarar den gällande lagen. Stadgandena om huvudförhandling föreslås bli ändrade så att ett mål i vissa fall kan avgöras efter förberedelsen utan huvudförhandling. Därtill föreslås det att det vid förberedelsen skall bli möjligt att avgöra sådana enkla och obetydliga ärenden där parterna inte anser att huvudförhandling behöver verkställas och där inte heller målets art kräver det. Målet skall i dessa fall kunna avgöras vid förberedelsen, om parterna begär det och målet till sin art är sådant att man inte anser att det behöver behandlas i fulltalig sammansättning.

Stadgandena om huvudförhandlingen före-

slås bli ändrade så att parterna vid huvudförhandlingen skall lägga fram sina yrkanden, sina bestridanden och grunderna för dem. Vid tillämpningen av den gällande lagen har man ansett det vara tillräckligt att parterna bara har meddelat att de upprepar vad de tidigare anfört. Denna ändring behövs därför att också stadgandet om dom har föreslagits bli ändrat i enlighet med motsvarande stadgande i rättegångsbalken så att man i domen endast kan beakta vad som har lagts fram vid huvudförhandlingen.

Enligt den gällande lagen har svaranden ingen möjlighet att få målet avgjort genom dom, om käranden har uteblivit från huvudförhandlingen. Stadgandena om parternas frånvaro föreslås bli ändrade så att svaranden har en möjlighet att få målet avgjort genom dom också i de fall då käranden uteblir från huvudförhandlingen.

I lagen om arbetsdomstolen finns inga stadganden om ersättande av rättegångskostnaderna. I fråga om detta har man tillämpat stadgandena i rättegångsbalken. Eftersom förfarandet enligt rättegångsbalken på grund av målens natur inte som sådant är tillämpligt på arbetsdomstolen, föreslås nu att det i lagen om arbetsdomstolen tas in särskilda stadganden om ersättande av rättegångskostnaderna.

De flesta målen vid arbetsdomstolen avgörs först vid ett separat överläggningssammanträde efter huvudförhandlingen. Det föreslås därför att det i lagen tas in uttryckliga stadganden om överläggningssammanträdet. Sådana stadganden finns inte i den gällande lagen.

Ett avgörande i arbetsdomstolen kan t.ex. i mål som gäller tillämpningen av arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtal ha betydelse också för andra parter i det avtal som är föremål för rättegången än dem som är parter i målet. Därför föreslås det att lagen skall innehålla stadganden om att arbetsdomstolen i vissa fall på eget initiativ kan bereda parterna i ett sådant avtal tillfälle att bli hörda i målet.

Stadgandena om dom föreslås bli ändrade så att endast det rättegångsmaterial som har lagts fram vid huvudförhandlingen får beaktas i domen. Om ingen huvudförhandling har hållits i målet får också det material som lagts fram vid den skriftliga och muntliga förberedelsen beaktas.

Enligt den gällande lagen har det varit

möjligt att tillställa arbetsdomstolen handlingar med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om översändande av handlingar (74/54). I fråga om delgivning och delfående har lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/66) iakttagits. Eftersom det då det gäller inlämnande av handlingar till arbetsdomstolen och delgivning inte är skäl att frångå förfarandet vid de allmänna domstolarna, föreslås lagen om arbetsdomstolen till denna del bli ändrad så att den överensstämmer med de stadganden som tillämpas vid de allmänna domstolarna. Den föreslagna ändringen kräver också ändringar i lagen om översändande av handlingar.

2. Propositionens ekonomiska och organisatoriska verkningar

Propositionen har varken ekonomiska eller organisatoriska verkningar.

3. Beredningen av propositionen

Förslaget har beretts av en arbetsgrupp med medlemmar från arbetsdomstolen, arbetsmarknadsorganisationerna och justitieministeriet. Arbetsgruppens betänkande, som överläts den 21 januari 1992, har varit på remiss hos sammanlagt 15 olika instanser. I utlåtandena om betänkandet förhöll man sig i princip positivt till förslagen. I utlåtandena ingick ett flertal detaljmärkningar som har beaktats vid beredningen av det lagförslag som ingår i denna proposition.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lagen om arbetsdomstolen

8 §. Till denna paragraf föreslås ett nytt 5 *mom.*, enligt vilket arbetsdomstolen endast består av ordföranden då den förbereder och avgör ett mål genom dom med stöd av 23 § 2 *mom.* Med förberedelse avses här alla de åtgärder som ordföranden vidtar från det stämningsansökan kommit in till dess huvudförhandlingen börjar.

Enligt 26 § 2 *mom.* i den gällande lagen kan arbetsdomstolen ombetro de åligganden som hör samman med förberedelsen åt en sekreterare. Enligt det föreslagna momentet skall sekreterarens befogenheter vid förberedelsen begränsas så att ordföranden kan förordna en sekreterare att vid förberedelsen på arbetsdomstolens vägnar utfärda stämningar och kallelser samt att också till övriga delar sköta förberedelsens skriftliga skede. Den föreslagna ändringen följer av att ordföranden enligt 8 § 5 *mom.* ensam utövar arbetsdomstolens beslutsrätt, och denna kan inte överföras till en sekreterare i samma omfattning som enligt den

gällande lagen. Enligt den gällande lagen har ordföranden också kunnat anförtro de i 18 och 20 §§ samt 26 § 1 *mom.* nämnda åtgärderna i samband med förberedelsen åt någon funktionär vid arbetsdomstolen. Ett sådant stadgande har inte längre ansetts nödvändigt.

15 §. I denna paragraf stadgas om väckande av talan och om innehållet i stämningsansökan. Det föreslagna 1 *mom.* motsvarar i sak 1 *mom.* i den gällande lagen. Man har inte längre ansett att det i lag behöver nämnas i hur många exemplar stämningsansökan skall inlämnas till arbetsdomstolen. Det är dock meningen att stämningsansökan skall inlämnas till arbetsdomstolen i så många exemplar som behövs.

Stadgandena i 2 *mom.* om innehållet i stämningsansökan motsvarar i sak den gällande lagen. Till paragrafen föreslås dock ett stadgande om att det i stämningsansökan skall nämnas på vilken grund arbetsdomstolen är behörig i målet, om detta inte annars framgår av stämningsansökan eller de handlingar som bifogats den. På samma sätt som enligt den gällande lagen skall i stämningsansökan också i den mån det är möjligt nämnas de vittnen som skall höras vid huvudförhandlingen.

Enligt hänvisningsstadgandet i 38 § tillämpas på stämmningsansökan också de stadganden om rättegång i tvistemål i rättegångsbalken enligt vilka stämmningsansökan också skall vara undertecknad av den som upprättat den, och hans yrke och boningsort skall finnas angivna.

16 §. I detta stadgande om rättelse av stämmningsansökan föreslås inga ändringar i sak utan endast ordalydelsen ändras.

17 §. I 17 § i den gällande lagen stadgas om i vilka fall ett mål skall avvisas utan att stämning utfärdas. De föreslagna ändringarna i 1 mom. är närmast språkliga. Ur 2 punkten har man slopat hänvisningen till möjligheten att inte utfärda stämning på den grund att förhandlingsskyldigheten enligt 11 § 2 mom. har försummats. Hänvisningen blir onödig genom den 2 punkt som föreslås ingå i momentet.

I de fall som avses i 17 § 1 mom. skall käromålet alltjämt avvisas genom beslut av ordföranden.

I 2 mom. föreslås endast ändringar i ordalydelsen.

Man har inte ansett det ändamålsenligt att i lagen om arbetsdomstolen ta in ett stadgande motsvarande 5 kap. 6 § 2 mom. rättegångsbalken, enligt vilket käromålet kan förkastas genom dom utan att stämning utfärdas, om det är uppenbart att kändens yrkande är ogrundat.

18 §. Enligt 18 § i den gällande lagen utfärdar ordföranden skriftlig stämning och ser till att den och ansökningshandlingarna delges svaranden samt uppmanar denne att inom förelagd tid avge ett skriftligt svaromål till arbetsdomstolen i så många exemplar, utöver det exemplar som stannar hos arbetsdomstolen, som antalet kändens utgör. Det föreslås att 1 mom. ändras så att om stämningen inte har avvisats, skall arbetsdomstolen utfärda stämning och sörja för delgivningen av den. Detta stadgande innebär inte någon ändring i sak av den gällande lagens stadganden om utfärdande av stämning.

Till 2 och 3 mom. föreslås stadganden om skriftligt svaromål. I den gällande lagen finns motsvarande stadganden i 2 mom. Några ändringar i sak har inte gjorts, utan endast vissa ändringar av ordalydelsen.

Den tid som i arbetsdomstolen reserverats för avgivande av svaromål beror på målets art. Tidsfristen har i praktiken också utan ett sådant stadgande förlängts på svarandens begäran. I den gällande lagen finns inga särskilda

stadganden för det fall att svaranden inte avger något svaromål. Om något svaromål trots uppmaning inte har givits, har behandlingen av målet fortsatt. Det har inte heller nu ansetts vara nödvändigt att införa påföljder för försummelse att avge svaromål, utan behandlingen av målet skall trots försummelsen fortsätta så att det förordnas att muntlig förberedelse eller huvudförhandling skall hållas. Det faktum att behandlingen drar ut på tiden till följd av att ett svaromål inte avges kan beaktas när man beslutar om ersättande av rättegångskostnaderna.

Till 4 mom. föreslås ett stadgande enligt vilket svaranden i syfte att påskynda behandlingen av målet kan uppmanas att i stället för ett skriftligt svaromål ge sitt svaromål också muntligt vid sammanträdet för förberedelsen. Om käromålet gäller en pågående arbetskonflikt eller något annat pågående förfarande som strider mot kollektivavtal, är det ofta viktigt att en dom i målet kan meddelas så snabbt som möjligt. Behandlingen av målet kan i sådana fall försnabbas av att svaranden uppmanas att ge sitt svaromål vid den muntliga förberedelsen. Enligt förslaget kommer ett muntligt svaromål dock i fråga endast om det kan antas att detta inte kommer att medföra någon olägenhet för svaranden eller förhindrar att förberedelsen hålls på ett ändamålsenligt sätt. Därmed kan ett muntligt svaromål komma i fråga i mål av en enkel natur eller då det är fråga om besvarande av ett genkäromål.

Till 5 mom. föreslås ett uttryckligt stadgande om att stämmningsansökan och stämningen skall tillkännages den som skall höras. Enligt den gällande lagen har det inte funnits någon sådan skyldighet, men i praktiken har den som skall höras fått del av stämmningsansökan och stämningen i samband med att stämningen har delgivits svaranden.

19 §. I 1 mom. föreslås vissa ändringar i ordalydelsen. Det har inte ansetts motiverat att i lagen ta in stadganden motsvarande 5 kap. 13 § rättegångsbalken om avgörande av mål utan förberedelse.

I 2 mom. föreslås dels vissa ändringar i ordalydelsen, dels ett tillägg enligt vilket man vid beredningen också skall försöka utreda om det finns förutsättningar för förlikning.

20 §. I 1 mom. föreslås vissa smärre ändringar. Här föreslås att förberedelsen kan fortsättas vid sammanträdet för den muntliga förberedelsen eller, om det anses mera ändamålsenligt,

helt eller delvis som skriftlig. Målet kan under samma förutsättningar överföras direkt till huvudförhandling. Beträffande skriftlig förberedelse gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om skriftlig förberedelse i tingsrätten.

Trots att man inte har ansett det befogat att i lagen ta in ett stadgande motsvarande 5 kap. 15 § 2 mom. rättegångsbalken, kan man vid arbetsdomstolen redan enligt nuvarande praxis uppmana en part att före den muntliga förberedelsen eller mellan sammanträdena inlämna en skriftlig utsaga i målet. Arbetsdomstolen kan också vid behov bestämma vilken fråga parten skall yttra sig om.

Enligt 20 § 2 mom. i den gällande lagen kallas den som skall höras till förberedelsen, om det är av betydelse för utredningen av målet. I praktiken har de personer som skall höras kallats till förberedelsen i samtliga mål. Eftersom avgörandet i målet kan vara av stor betydelse för den som skall höras, föreslås det att också den som skall höras skall kallas till förberedelsen.

Enligt den gällande lagen är det ordföranden som fastställer de vid förberedelsen behövliga fatalietiderna, som bör vara tillräckligt långa. I det föreslagna 2 mom. sägs ingenting om de tidsfrister som skall iakttas vid förberedelsen. Dessa skall dock vara sådana att parterna ges tillräckligt med tid att förbereda sig inför behandlingen. Beroende på målets art kan tidsfristerna variera, men de skall dock vara så långa att förberedelsen utan onödiga dröjsmål kan verkställas på ett ändamålsenligt sätt.

21 §. De ändringar av ordalydelsen som föreslås i paragrafen innebär ingen ändring av praxis enligt gällande lag. Här föreslås ett uttryckligt stadgande att då parterna meddelar vilka vittnen de vill höra vid huvudförhandlingen skall de samtidigt uppge vad de ämnar styrka genom att låta höra vittnet. Till denna del motsvarar stadgandet nuvarande praxis.

22 §. Enligt den gällande lagen utgör den omständigheten att en part eller en person som inkallats för att höras inte ger den utredning som behövs eller trots kallelse uteblir från rättegången inte något hinder för att förberedelsen äger rum och slutförs. I 1 mom. föreslås nu egna stadganden för den händelse att en part underlåter att lägga fram ett svaromål eller en skriftlig utsaga. En sådan underlåtelse förhindrar inte att förberedelsen äger rum och målet förs till huvudförhandling. Stadgandet motsvarar praxis enligt nuvarande lag.

I 2 mom. intas stadganden för den händelse att parterna utan att uppge laga förfall uteblir från sammanträdet för förberedelsen. Enligt gällande lag förhindrar parternas utevaro inte att förberedelsen äger rum och slutförs. Enligt den föreslagna regleringen blir påföljderna olika om det är å ena sidan kâranden och å andra sidan svaranden eller en person som kallats för att höras som uteblivit. Om kâranden har uteblivit från sammanträdet för förberedelsen är det inte ändamålsenligt att försätta behandlingen. Det föreslås därför att målet i så fall avskrivs. Den omständigheten att svaranden eller en person som skall höras uteblir från sammanträdet för förberedelsen förhindrar däremot inte att förberedelsen fortsätter och att det förordnas att målet skall behandlas vid huvudförhandling.

23 §. I 1 mom. ingår stadganden om under vilka förutsättningar och i vilka fall ett mål kan avgöras vid förberedelsen.

Enligt den gällande lagen kan ett mål inte avgöras i sak vid förberedelsen. Vid förberedelsen kan man bara fatta processuella avgöranden och fastställa förlikning. Man har dock önskat utvidga ordförandens rätt att fatta avgöranden i enkla mål. Därför föreslås det i 2 mom. bli stadgat att ett mål kan avgöras vid den muntliga förberedelsen på begäran av parterna och de personer som inkallats för att höras. Ordförandens befogenhet förutsätter således en begäran av alla parter och av dem som skall höras. Enligt momentet är en ytterligare förutsättning att målets art och övriga omständigheter inte kräver behandling vid huvudförhandling. Dessa förutsättningar blir uppfyllda då målet är klart och enkelt, för vid förberedelsen kan muntlig bevisning inte tas emot. Som exempel på mål som kan avgöras vid förberedelsen kan nämnas mål som gäller brott mot förpliktelsen till arbetsfred eller avsiktligt brott mot kollektivavtal, om parterna är ense om allt utom pliktbeloppet. Enligt 23 § 2 mom. avgörs målet vid förberedelsen genom dom.

I 3 mom. föreslås endast ändringar av ordalydelsen, men i sak överensstämmer det med motsvarande moment i gällande lag.

24 §. I denna paragraf har endast ordalydelsen reviderats.

25 §. I 1 mom. har endast ordalydelsen ändrats.

26 §. Enligt 26 § 1 mom. i den gällande lagen är det ordföranden som utsätter tid och plats

för huvudförhandlingen och inkallar parterna och dem som skall höras, antingen i samband med förberedelsen eller genom en särskild skriftlig kallelse.

I 1 mom. föreslås bli stadgat om överförande av mål till huvudförhandling efter avslutad förberedelse samt om att arbetsdomstolen under de förutsättningar som nämns i momentet kan avgöra målet i fulltalig sammansättning utan huvudförhandling direkt vid ett överläggningsmanträde. En förutsättning för detta är enligt momentet dock att målet är av sådan art att det inte kräver muntlig behandling vid huvudförhandling. Som exempel på mål som avses här kan nämnas sådana mål i vilka avgörandet endast förutsätter att man tar ställning till en rättslig fråga. Ett annat exempel utgörs av mål som gäller tolkningen av ett avtal och där alla yrkanden och grunderna för dem i övrigt är ostridiga.

I 2 mom. föreslås att parterna skall beredas tillfälle att uttala sig om tidpunkten för huvudförhandlingen, om det är möjligt utan olägenhet. Detta förfarande skall iakttas så att man redan före huvudförhandlingen kan försäkra sig om att det inte finns hinder för huvudförhandlingen på grund av att tidpunkten inte passar någon av parterna.

Stadgandet i 3 mom. om meddelande om tidpunkten för huvudförhandlingen innebär ingen ändring av förfarandet enligt 26 § 1 mom. i den gällande lagen.

Stadgandet i 26 § 2 mom. i den gällande lagen har flyttats till 8 § 5 mom. och i det har ovan nämnda ändringar gjorts.

27 §. Enligt den gällande paragrafen sker huvudförhandlingen i ärendet muntligen. Arbetsdomstolen kan dock tillåta att en uträkning eller någon annan skriftlig framställning används som hjälpmedel.

För att rättegången skall vara omedelbar har man ansett det vara en förutsättning att endast det rättegångsmaterial som läggs fram vid huvudförhandlingen kan beaktas i avgörandet. Ett uttryckligt stadgande om detta föreslås ingå i 34 §. Därför föreslås också 27 §, som gäller förfarandet vid huvudförhandlingen, bli ändrat så att kâranden vid huvudförhandlingen skall lägga fram sina yrkanden och grunderna för dem, och svaranden skall, om han bestrider kârömdölet, lägga fram grunderna för bestridandet.

Enligt den gällande lagen har dock arbetsdomstolen kunnat tillåta att en uträkning eller

någon annan skriftlig framställning används som hjälpmedel. I 2 mom. föreslås nu ingå ett särskilt stadgande som förbjuder skriftlig framställning av saken. Därtill kvarstår stadgandet om att parterna får använda anteckningar till stöd för minnet. För att de yrkanden som måste läggas fram vid huvudförhandlingen skall bli framlagda i exakt form har parterna enligt det föreslagna lagrummet en möjlighet att läsa upp sina yrkanden ur stämningssökan, svarömdölet eller någon annan skrivelse.

I 3 mom. föreslås bli stadgat att en part, då han motiverar sin uppfattning eller yttrar sig om motpartens motiveringar, som hjälp får använda handligar som tidigare lagts fram i målet och protokollen över den tidigare behandlingen.

29 §. I paragrafen stadgas om parternas och de inkallade personernas frånvaro vid huvudförhandlingen. I 1 mom. föreslås att om en part eller en person som inkallats för att höras har haft laga förfall för att utebli från huvudförhandlingen, skall behandlingen av målet uppskjutas. Den som uteblivit skall underrättas om tidpunkten för den nya huvudförhandlingen. I sak motsvarar detta 29 § 2 mom. i den gällande lagen.

I paragrafens 2 mom. sägs att om båda parterna annars uteblir från huvudförhandlingen avskrivs målet. Detta motsvarar 29 § 1 mom. i den gällande lagen.

Enligt 29 § 3 mom. i den gällande lagen har målet avskrivits om kâranden utan laga förfall har uteblivit från huvudförhandlingen. Kâranden har också kunnat åläggas att ersätta rättegångskostnaderna för svaranden och dem som skall höras. Enligt 4 mom. i den gällande paragrafen har svarandens frånvaro kunnat resultera i att målet avgörs trots allt. Den mot vilken tredsdom har meddelats på detta sätt har dock inte enligt lagen haft rätt att söka återvinning.

Paragrafens 3 mom. föreslås bli ändrat så att där tas in stadganden om vad som händer om kâranden, svaranden eller den som skall höras uteblivit. I det ändrade 3 mom. sägs att om kâranden eller svaranden uteblir från huvudförhandlingen utan laga förfall, har motparten rätt att få målet avgjort genom dom. Det nya stadgandet innebär en ändring i den gällande lagstiftningen därvid att också i det fall att kâranden uteblir från huvudförhandlingen och förberedelse har verkställts i ärendet, har svaranden rätt att få målet avgjort genom dom.

Enligt den gällande lagen kan målet i svarens frånvaro avgöras genom tredskodom, i vilken återvinning inte kan sökas. Paragrafen föreslås bli förtydligad så att målet också i dessa fall avgörs genom dom. En tredskodom innebär ett avgörande enligt kändens yrkande utan att saken egentligen prövas, om inte yrkandet uppenbart saknar grund. Då målet avgörs genom dom innehåller domen domstolens ställningstagande till vilket som är det riktiga avgörandet.

Enligt den sista meningen i 3 mom. utgör det faktum att en person som skall höras har uteblivit inte hinder för att målet avgörs. Till denna del innebär stadgandet ingen ändring i förfarandet enligt gällande lag.

31 §. Paragrafens 1 mom., som gäller framläggande av nya bevis vid huvudförhandlingen, motsvarar i sak 31 § i den gällande lagen.

Till paragrafen har fogats ett nytt 2 mom., enligt vilket parterna inte vid huvudförhandlingen får åberopa en omständighet eller ett bevis som inte har uppgetts vid förberedelsen eller som inte på det sätt som nämns i 1 mom. har uppgetts för framläggande vid huvudförhandlingen, om inte parten gör sannolikt att han har en giltig orsak till sitt förfarande.

Huvudregeln är att parterna vid förberedelsen skall lägga fram alla de omständigheter som de vill åberopa och uppge sina vittnen. Om man införde ett totalförbud mot åberopande av nya omständigheter i ett senare skede kunde det leda till att man i prövningen av domen i målet måste förbigå relevanta fakta vilkas betydelse man av någon anledning inte tidigare har förstått eller som inte har varit kända under förberedelsen.

Eftersom man inte helt kan förbjuda möjligheten att åberopa en ny omständighet eller ett nytt bevis vid huvudförhandlingen, föreslås det att ett stadgande med detta innehåll intas i paragrafen. För att parterna skall kunna åberopa nya omständigheter eller bevis vid huvudförhandlingen måste de dock bevisa att de har haft en giltig orsak att inte tidigare åberopa beviset eller omständigheten.

32 §. Enligt den gällande 32 § kan en part eller en person som kallats att höras eller en sådan person eller företrädare för en sådan sammanslutning till vars förmån eller mot vilken den dom som kommer att avkunnas blir gällande, höras under sanningsförsäkran. Enligt praxis vid arbetsdomstolen har parterna

eller de som skall höras eller de andra personer som avses ovan i allmänhet i bevissyfte hörts utan sanningsförsäkran. Till denna del föreslås det att paragrafen ändras så att den motsvarar rådande praxis. Man vill dock inte begränsa möjligheterna att höra de nämnda personerna under sanningsförsäkran. I övriga delar skall i fråga om bevisning vid arbetsdomstolen enligt 38 § i tillämpliga delar iaktas rättegångsbalkens stadganden om bevisning.

32 a §. I denna paragraf stadgas att om talan är grundad på ett sådant arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtal där det utom parterna i målet finns andra avtalsparter kan arbetsdomstolen på begäran av en part i målet eller på eget initiativ bereda en sådan avtalspart tillfälle att yttra sig i saken.

Det har ansetts att detta stadgande behövs bl.a. i sådana situationer där det på endera eller vardera sidan finns flera parter i ett avtal och endast vissa av dessa är parter i rättegången. Då kan det vara nödvändigt att höra också de andra avtalsparterna, eftersom avgörandet i målet kan ha betydelse för tolkningen av avtalet i allmänhet. I de situationer där man som en del av ett avtal följer t.ex. ett avtal som ingåtts mellan centralorganisationerna och där oenigheten gäller tolkningen av ett sådant avtal, kan det likaså vara befogat att bereda parterna i avtalet mellan centralorganisationerna tillfälle att bli hörda i saken.

Också i sådana fall där käromålet gäller tillämpningen av ett visst kollektivavtal på vissa arbetsförhållanden, kan det under rättegången framgå att det kollektivavtal som skall tillämpas eventuellt kan vara något annat än det avtal på vilket yrkandena har grundats. Därför föreslås det att det i lagen tas in ett stadgande om att arbetsdomstolen på begäran av en part eller på eget initiativ kan bereda parterna i ett annat kollektivavtal som eventuellt blir tillämpligt tillfälle att bli hörda i målet.

33 §. I denna paragraf ändras endast ordalydelsen.

33 a §. Det föreslås att en ny 33 a § med stadganden om ersättande av rättegångskostnaderna tas in i lagen. Den gällande lagen innehåller inga stadganden om ersättande av rättegångskostnaderna, utan man har iakttagit rättegångsbalkens stadganden.

Ersättningsprinciperna enligt rättegångsbalken har dock inte som sådana varit så lämpade för rättegångar i arbetsdomstolen. Rättegångskostnaderna har kommit att fast-

ställas relativt schematiskt och de utdömda kostnaderna har varit lägre än enligt ersättningspraxis i de allmänna domstolarna. Rättegångskostnaderna har också kvittats lättare än enligt principerna i rättegångsbalken.

En stor del av de mål som behandlas i arbetsdomstolen gäller tolkning och tillämpning av arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtal, och arbetsdomstolens avgörande utgör en del av det allmänna avtalsystemet. I vissa fall kan det vara i båda avtalsparternas gemensamma intresse att innehållet i en bestämmelse utreds genom behandling i arbetsdomstolen. I sådana fall är det ofta inte motiverat att ålägga den part som förlorat tolkningstvisten att ersätta motpartens rättegångskostnader. Därför föreslås i 1 mom. att parterna kan förordnas att helt eller delvis bära sina egna rättegångskostnader om det har funnits grundad anledning till rättegången eller om saken har gett rum för tolkning.

I mål som har krävt mer arbete än vanligt eller föranlett exceptionella kostnader skall den förlorande parten kunna åläggas betala rättegångskostnaderna i sin helhet eller till högre belopp än enligt sedvanlig ersättningspraxis.

Då det gäller beloppet av de ersättningar för rättegångskostnaderna som parterna ådöms betala, bör det beaktas att vid en rättegång i arbetsdomstolen är parterna i de flesta fall olika arbetsgivar- och löntagarförbund samt arbetsmarknadsverken, och de företräds vanligen i arbetsdomstolen av sina anställda jurister. Därför bestäms kostnaderna för förande av talan och behovet av ersättning för dem på annat sätt än vid tvistemål i allmänhet. I de fall då en part som biträde anlitar t.ex. en advokat utanför förbundet, kan beloppet av rättegångskostnaderna i regel då det gäller biträdets arvode bestämmas på samma sätt som vid de allmänna domstolarna.

I 2 mom. intas stadganden om skyldigheten för en person som blir hörd att ersätta motpartens rättegångskostnader och stadganden om i vilka fall den som har rätt att få ersättning för sina rättegångskostnader. Enligt praxis vid arbetsdomstolen har en person som skall höras och som alltid är på svarandens sida i vissa fall då det gällt ersättande av rättegångskostnaderna försatts i samma ställning som svaranden. Så har man förfarit bl.a. i sådana fall då en fackavdelning som har hörts har dömts att betala plikt för brott mot

fredsplikten eller då en arbetsgivare som har hörts har dömts att betala ersättning i ett uppsägningsmål.

Skyldigheten för den hörda att i ovan nämnda situationer delta i ersättandet av rättegångskostnaderna har byggt på tanken att det i målet har varit frågan om fastställande av påföljder för den hördes egna åtgärder.

Eftersom en person som blir hörd kan åläggas att ersätta motpartens rättegångskostnader, är det motiverat att en sådan person också har rätt att få ersättning för sina rättegångskostnader. Därför föreslås det i paragrafen bli stadgat att om en part har riktat ett yrkande på plikt, ersättning eller någon annan prestation i pengar mot en person som skall höras, och detta yrkande förkastas, kan parten åläggas att helt eller delvis ersätta den hörda personens rättegångskostnader.

34 §. I 1 mom. stadgas att endast det rättegångsmaterial som har lagts fram eller föredragits vid huvudförhandlingen får beaktas i domen. Syftet med detta stadgande är att säkerställa att huvudförhandlingen är omedelbar. Med stöd av 17 kap. 8 e § 3 mom. rättegångsbalken kan ett skriftligt bevis tas upp vid huvudförhandlingen utan att det läses upp, om parterna samtycker till detta och domstolens medlemmar känner till bevisets innehåll. Ett sådant skriftligt bevis skall alltid beaktas i avgörandet. Enligt den föreslagna 38 § tillämpas detta stadgande också i arbetsdomstolen.

Eftersom det är möjligt att ett mål avgörs utan huvudförhandling föreslås i lagen också ingå ett stadgande enligt vilket man i ett sådant fall i domen får beakta allt vad som har lagts fram i stämningsansökan, svaromålet och i målet i övrigt.

Domen skall avfattas som en separat handling. Stadgandena i 2 mom. om domens innehåll motsvarar i sak 34 § 1 mom. i den gällande lagen. Enligt detta har man i domen inte behövt nämna vilka ledamöter av domstolen som deltagit i avgörandet och inte heller om domen har varit enhällig eller om man har röstat i saken, men dessa uppgifter har trots det antecknats i domen. Parterna har på begäran fått de utlåtanden som getts av de ledamöter som varit av avvikande åsikt.

I 2 mom. föreslås bli stadgat att det skall nämnas i domen vilka ledamöter som deltagit i avgörandet och om omröstning har företagits om domen. Detta föreslagna tillägg innebär att man inte till domen behöver foga utlåtanden av

de ledamöter som varit av avvikande åsikt, men det skall dock vara möjligt att på begäran få dessa.

34 a §. Till lagen föreslås en ny 34 a §, där 1 mom. innehåller stadganden om överläggnings-sammanträdet. I den gällande lagen finns inga stadganden om ett sådant. Arbetsdomstolens dom avkunnas vanligen inte vid huvudförhandlingen, utan efter denna sammanträder arbetsdomstolen vid en tidpunkt som fastställs vid huvudförhandlingen till ett överläggnings-sammanträde, där man slutgiltigt beslutar om innehållet i avgörandet. Eftersom domstolens avgörande skall ges så snabbt som möjligt, föreslås att det i lagen intas ett stadgande om att överläggnings-sammanträdet skall hållas så snart som möjligt efter huvudförhandlingens slut.

Arbetsdomstolens dom postas till parterna efter överläggnings-sammanträdet. Domen bör ges så snart som möjligt efter huvudförhandlingen. Därför stadgas i 2 mom. att om domen inte avkunnas, skall den utan dröjsmål sändas till parterna med posten. Då anses domen ha meddelats den dag som dateringen utvisar. Stadgandet innebär ingen förändring i praxis enligt gällande lag.

38 §. Enligt den gällande paragrafen skall i fråga om arbetsdomstolen och rättegång i den i tillämpliga delar iaktas vad som stadgas om kollegiala domstolar och rättegång vid allmän underrätt, om inte annat stadgas i denna lag. Lagens särskilda hänvisning till de kollegiala domstolarna har motiverats med att man på detta sätt särskilt har klargjort att bl.a. på röstningsavgöranden tillämpas de stadganden som gäller för domstolar med flera medlemmar.

Sedan rättegångsbalken har reviderats tillämpas dess 23 kap. som gäller omröstning, med specialstadganden om tingsrätten, också i andra domstolar.

På rättegång i arbetsdomstolen kan till stor del också tillämpas övriga stadganden som reglerar rättegången i tvistemål. Därför föreslås paragrafen bli ändrad så att om inte annat stadgas i denna lag skall målen behandlas med iakttagande i tillämpliga delar av vad som stadgas om rättegång i tvistemål. Därmed skall också bl.a. stadgandena i 6 kap. rättegångsbalken om koncentrerad behandling och i 22 kap. om protokoll iaktas.

39 §. I 1 mom. stadgas om möjligheten för en annan domstol att av arbetsdomstolen begära

utlåtande i ett vid den anhängigt mål som förutsätter särskild kännedom om arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtalsförhållanden. Domstolen får i varje enskilt fall bestämma i vilken omfattning den kan ge utlåtande om de omständigheter och principer som ansluter sig till avgörandet av den tolkningsfråga som utlåtandet avser. Till denna del föreslås stadgandet inte bli ändrat, men den sista satsen som innehåller en hänvisning till annan lagstiftning stryks.

Paragrafens 2 mom. har ändrats endast till sin ordalydelse.

41 §. I 1 mom. föreslås att protokoll skall upprättas över den muntliga förberedelsen och huvudförhandlingen. Här nämns också vad som skall framgå av protokollet. Protokollet upprättas av en lagfaren sekreterare vid domstolen. Utom de omständigheter som nämns i momentet skall i protokollet antecknas behandlingsdatum, vilka ledamöter av arbetsdomstolen som deltagit i behandlingen, parterna och vilka som inkallats för att höras, om dessa varit närvarande och vilka som varit parternas ombud eller biträden och vilket mål som behandlats. Momentet motsvarar i sak den gällande lagen, men till paragrafen har fogats ett nytt stadgande enligt vilket ett beslut om avvisande av ett mål vid förberedelsen och huvudförhandlingen dock skall avfattas som en separat handling. I de fall då målet vid förberedelsen avgörs genom dom skall domen avfattas som en separat handling.

I 2 mom. stadgas vad som utöver de i 1 mom. nämnda omständigheterna skall antecknas i protokollet över den muntliga förberedelsen. Enligt 38 § skall också rättegångsbalkens stadganden om dom och protokoll i tillämpliga delar iaktas i fråga om arbetsdomstolens domar och beslut. Dessa stadganden reglerar bl.a. när ett beslut vid förberedelsen tas in i protokollet över förberedelsen och när det skall avfattas som en separat handling.

I 3 mom. stadgas vad som skall framgå av protokollet över huvudförhandlingen, utöver det som stadgas i 1 mom.

I protokollet skall antecknas sådana avgöranden och beslut vid huvudförhandlingen som inte framgår av domen. Också utan något särskilt stadgande om saken skall i protokollet antecknas uppgifter om vittnen, andra personer som hörs i bevissyfte eller sakkunniga.

Enligt den gällande lagen kan arbetsdomstolen besluta att ett uttalande av ett vittne eller

en sakkunnig skall antecknas i protokollet i sin helhet eller delvis. Enligt praxis har man bandat de redogörelser som givits av vittnen, parter som hörts i bevissyfte eller parternas ombud eller andra personer. Ljudbanden har skrivits ut och i protokollet över huvudförhandlingen har antecknats att vittnenas berättelser har skrivits ut och fogats till handlingarna. I praktiken har man bevarat ljudbanden åtminstone till dess överläggningssammanträdet har hållits. Efter överläggningssammanträdet har det i allmänhet inte funnits något behov att lyssna på ljudbanden.

Arbetsdomstolens domar är slutgiltiga. Därför kunde man uppenbarligen vid arbetsdomstolen nöja sig med att uppbevara ljudbanden en kortare tid än vid de allmänna domstolarna. Men för att förenhetliga förfarandet kan man vid arbetsdomstolen utan olägenhet följa rättegångsbalkens stadganden om förvaring av ljudband.

Enligt den gällande lagen skall i protokollet över huvudförhandlingen också antecknas om omröstning har företagits och om avvikande åsikter har framförts. Beslut om avgörandet i målet fattas i allmänhet först vid överläggningssammanträdet som hålls efter huvudförhandlingen, och där röstar man eventuellt om avgörandet. Därför har man ur stadgandet om protokollet över huvudförhandlingen strukit omnämmandet av omröstningen. Enligt det föreslagna stadgandet framgår det av själva domen om omröstning har företagits, och i liggarexemplaret ingår de avvikande åsikterna.

I 4 mom. stadgas om protokollet över överläggningssammanträdet. Där sägs att vid överläggningssammanträdet skall protokoll upprättas över de omständigheter som arbetsdomstolen finner nödvändiga. I den gällande lagen finns inga stadganden om överläggningssammanträde eller om protokoll över det. I praktiken har man upprättat protokoll vid överläggningssammanträdena, och i dessa antecknas tidpunkten, vilka ledamöter som deltar och behövliga uppgifter om målet samt resultatet av överläggningssammanträdet, dvs. om man har beslutat att ge en dom eller att eventuellt fortsätta förhandlingen. I protokollet över överläggningssammanträdet har också nämnts om man har beslutat att publicera domen i årsboken eller om andra eventuella omständigheter i samband med kungörandet av domen. Eftersom överläggningssammanträdet är en del av arbetsdomstolens interna verksamhet skall i

protokollet antecknas endast de omständigheter som arbetsdomstolen finner nödvändiga.

42 §. I denna paragraf ändras endast ordalydelsen.

43 §. Enligt den gällande paragrafen kan de handlingar som skall tillställas arbetsdomstolen översändas som postförsändelse eller genom bud med iakttagande i tillämpliga delar av stadgandena i lagen om översändande av handlingar (74/54). Eftersom det i rättegångsbalken sägs att i fråga om insändande av handlingar med posten eller genom bud i tillämpliga delar skall iakttagas lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar (248/65), föreslås att lagen till denna del ändras för att motsvara rättegångsbalken. Detta innebär i sak ingen ändring i praxis enligt gällande lag.

44 §. Enligt den gällande lagen skall vid delgivning och delfående i tillämpliga delar iakttagas vad i lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/66) stadgas om enskild delgivning. Eftersom man i 11 kap. i den reviderade rättegångsbalken har tagit in särskilda stadganden om delgivning i rättegång, som också är tillämpliga på arbetsdomstolen, föreslås att denna paragraf ändras så att vid delgivning i tillämpliga delar skall iakttagas vad som stadgas i 11 kap. rättegångsbalken.

I och med den tekniska utvecklingen har det blivit möjligt att förmedla kallelser och andra meddelanden också på snabbare sätt än per post. Parterna i ett mål kan dock meddela arbetsdomstolen att meddelanden från arbetsdomstolen kan sändas t.ex. med telefax i syfte att spara tid. Huvudregeln är dock att delgivningen skall ske på det sätt som stadgas i 11 kap. rättegångsbalken. I 2 mom. föreslås också bli stadgat att en kallelse eller ett annat meddelande kan sändas också på något annat sätt, om parten godkänner detta.

1.2. Lagen om översändande av handlingar

5 §. Paragrafens 1 mom. föreslås bli ändrat så att där inte längre sägs att lagen också tillämpas på arbetsdomstolen. Denna ändring behövs därför att 43 § lagen om arbetsdomstolen föreslås bli ändrad så att man vid insändande av handlingar till arbetsdomstolen iakttar i lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar (248/65).

2. Ikraftträdande

Såsom det har konstaterats ovan i den allmänna motiveringen sammanhänger de föreslagna lagarna med den reform av rättegången i tvistemål i underrätt som träder i kraft den 1

december 1993. Det är meningen att de lagar som ingår i denna proposition skall träda i kraft vid samma tidpunkt.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om arbetsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 31 juli 1974 om arbetsdomstolen (646/74) 15—24 §§, 25 § 1 mom., 26, 27, 29, 31—34, 38, 39 samt 41—44 §§,

av dessa lagrum 26 och 41 §§ sådana de lyder delvis ändrade genom lag av den 23 december 1982 (1007/82), 34 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 23 februari 1979 (244/79), samt 39 § sådan den lyder i sistnämnda lag, samt

fogas till 8 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 23 december 1982, ett nytt 5 mom., samt till lagen nya 32 a, 33 a och 34 a §§ som följer:

8 §

Arbetsdomstolen består av endast ordföranden vid förberedelse och när den avgör ett mål genom dom med stöd av 23 § 2 mom. Ordföranden kan förordna en sekreterare att vid förberedelsen på domstolens vägnar utfärda stämningar och kallelser samt att verkställa skriftlig förberedelse.

15 §

Ett mål blir anhängigt genom en skriftlig stämningsansökan som tillställs arbetsdomstolen.

I stämningsansökan skall anges

1) parterna och de som skall kallas för att höras samt deras postadresser,

2) karendens individualiserade yrkanden och de omständigheter som yrkandena grundar sig på,

3) på vilka grunder arbetsdomstolen är be-

hörig i målet, om behörigheten inte annars framgår av stämningsansökan eller de handlingar som har bifogats den, samt

4) i den mån det är möjligt de vittnen som skall höras i saken och om vilka omständigheter de skall höras.

De handlingar som karendens yrkanden grundar sig på skall bifogas stämningsansökan.

16 §

Om stämningsansökan är bristfällig, skall karenden uppmanas att inom en viss tid avhjälpa bristen.

17 §

Käromålet skall utan utfärdande av stämning avvisas, om

1) stämningsansökan inte har rättats i enlighet med uppmaningen, och den fortfarande är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för en rättegång, eller

2) arbetsdomstolen inte är behörig att behandla det mål som avses i stämningsansökan.

Käranden kan hänskjuta frågan om prövning av målet till arbetsdomstolen genom ett skriftligt meddelande till arbetsdomstolen inom två veckor från det han fick del av beslutet om avvísning, vilket skall nämnas i beslutet.

18 §

Om stämningen inte har avvisats, skall arbetsdomstolen utfärda stämning och sköta delgivningen av den.

I stämningen skall svaranden uppmanas att inom utsatt tid tillstålla arbetsdomstolen ett skriftligt svaromål, av vilket skall framgå

1) svarandens ställningstagande med anledning av kärandens yrkanden,

2) grunderna för bestridandet, om käromålet bestrids,

3) i den mån det är möjligt, de vittnen som skall höras i målet och vad som skall bevisas med hjälp av vittnena.

De handlingar som svarandens ställningstagande grundar sig på skall bifogas svaromålet.

I syfte att påskynda behandlingen av målet kan svaranden uppmanas att i stället för ett skriftligt svaromål avge sitt svaromål vid sammanträdet för den muntliga förberedelsen, om det kan antas att ett muntligt svaromål inte medför olägenhet för svaranden eller för genomförandet av förberedelsen på behörigt sätt.

Stämningsansökan och stämningen skall delges också dem som skall höras.

19 §

När det skriftliga svaromålet har tillställts arbetsdomstolen eller tiden för avgivande av det gått ut skall målet förberedas så att det kan slutbehandlas utan avbrott vid huvudförhandlingen.

Vid förberedelsen skall man i synnerhet sträva efter att reda ut vilka yrkanden och omständigheter som är tvistiga och vilka som är ostridiga samt om det finns förutsättningar för förlikning.

20 §

Förberedelsen skall fortsättas muntligt vid ett sammanträde, om det inte är mera ändamålsenligt att den helt eller delvis fortsätts skriftligt, eller att målet direkt överförs till huvudförhandling.

Arbetsdomstolen fastställer tidpunkten för

sammanträdet för den muntliga förberedelsen och inkallar parterna och dem som skall höras.

21 §

Vid förberedelsen skall en part

1) meddela sina yrkanden och grunderna för dem,

2) yttra sig över det som motparten har anfört,

3) lägga fram sina skriftliga bevis, samt

4) meddela vilka vittnen som kommer att höras vid huvudförhandlingen och vad han ämnar styrka genom varje vittnesförhör.

22 §

En parts underlåtelse att avge svaromål eller att ge en skriftlig utsaga som begärts av honom hindrar inte att den muntliga förberedelsen äger rum eller att målet överförs till huvudförhandling.

Om käranden uteblir från sammanträdet för den muntliga förhandlingen utan att meddela laga förfall, avskrivs målet. Om svaranden eller den som kallats för att höras uteblir från sammanträdet för den muntliga förberedelsen utan att meddela laga förfall, kan förberedelsen trots det slutföras och målet överförs till huvudförhandling.

23 §

Vid den muntliga förberedelsen kan

1) målet avskrivas,

2) käromålet avvisas, om en rättegångsföretsättning saknas och denna brist inte kan avhjälpas,

3) förlikning fastställas,

4) målet avgörs till den del käromålet har medgivits eller käranden har avstått från talan, samt

5) utlåtande om rättegångskostnaderna ges när behandlingen av målet avslutats.

På begäran av parterna och dem som inkallats för att höras kan målet också avgöras genom dom vid den muntliga förberedelsen, om inte målets art eller andra omständigheter kräver att målet behandlas vid huvudförhandling.

Den vars käromål har avvisats vid förberedelsen kan hänskjuta denna fråga till arbetsdomstolen på det sätt som stadgas i 17 § 2 mom.

24 §

Är avgörandet av ett mål beroende av att en

prejudiciell fråga utreds, kan huvudförhandling sättas ut för behandling av denna fråga, trots att förberedelsen av målet till övriga delar ännu inte har avslutats.

Om parterna önskar erhålla särskild dom angående en del av tvisten, och arbetsdomstolen finner det ändamålsenligt, kan denna del av tvisten förberedas separat och överföras till huvudförhandling för att avgöras särskilt.

25 §

Vill svaranden framställa invändning om att saken inte lagligen kan tas upp till behandling, skall han framställa en sådan processinvändning i sitt svaromål. Framställs invändningen senare upptas den inte till prövning, såvida den inte berör en omständighet som skall beaktas även om invändningen inte hade framförts.

26 §

När förberedelsen har avslutats överförs målet till huvudförhandling för avgörande. Målet kan dock utan huvudförhandling överföras för att avgöras vid ett överläggningssammanträde, om parterna och de som inkallats för att höras meddelar att de inte kommer att lägga fram utredningar eller yttra sig i saken.

Parterna skall ges tillfälle att yttra sig om tidpunkten för huvudförhandlingen, om detta är möjligt utan olägenhet.

Parterna och de som inkallats för att höras skall underrättas om tidpunkten för huvudförhandlingen vid sammanträdet för förberedelsen eller genom skriftlig kallelse.

27 §

Vid huvudförhandlingen skall käranden lägga fram sina yrkanden och grunderna för dem. Om svaranden bestrider käromålet skall han lägga fram grunderna för bestridandet.

Huvudförhandlingen är muntlig. En part får inte lägga fram saken skriftligt. En part får dock ur en handling läsa upp sitt yrkande och använda anteckningar till stöd för minnet.

När en part motiverar sin uppfattning och när han yttrar sig om de motiveringar som motparten framfört kan han som hjälp använda det rättegångsmaterial som lagts fram vid förberedelsen.

29 §

Om en part eller den som inkallats för att höras har uteblivit från huvudförhandlingen på

grund av laga förfall, skall behandlingen av målet uppskjutas. Den som uteblivit skall meddelas om tidpunkten för den nya huvudförhandlingen.

Om båda parterna annars uteblir från huvudförhandlingen avskrivs målet.

Om käranden eller svaranden har uteblivit från huvudförhandlingen utan laga förfall, har motparten rätt att få målet avgjort genom dom. Om parten inte yrkar dom, avskrivs målet. Om den som inkallats för att höras uteblir utan laga förfall, utgör detta inte hinder för att målet avgörs.

31 §

Om en part eller den som inkallats för att höras vid huvudförhandlingen vill lägga fram bevis som inte har uppgetts vid förberedelsen, skall detta utan dröjsmål före huvudförhandlingen meddelas arbetsdomstolen och motparten, och samtidigt meddelas vad parten vill styrka med beviset och vilka orsaker som har hindrat honom att uppge beviset vid förberedelsen.

Vid huvudförhandlingen får en part eller den som skall höras inte åberopa en omständighet eller ett bevis som inte har åberopats vid förberedelsen eller som inte på det sätt som nämns i 1 mom. har uppgetts för framläggande vid huvudförhandlingen, om inte parten eller den som skall höras gör sannolikt att hans förfarande har en giltig orsak.

32 §

Vid arbetsdomstolen kan man för att få utredning i saken höra parterna själva eller sådana personer eller företrädare för sådana sammanslutningar som berörs av saken eller till vars förmån eller mot vilken domen blir gällande.

32 a §

Om talan är grundad på ett sådant arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtal där det utöver parterna i målet finns andra avtalsparter eller som binder parterna i målet på annat sätt än i deras egenskap av avtalsparter, kan arbetsdomstolen på begäran av en part i målet eller på eget initiativ bereda en avtalspart som inte är part i målet tillfälle att yttra sig. Samma förfarande kan iakttas, om något annat avtal

än det arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtal som utgör grunden för käromålet eventuellt skall tillämpas i saken.

33 §

Till sakkunniga eller personer som arbetsdomstolen annars kallat för att få utredning i saken, betalas ett arvode av statens medel. Då målet avgörs ger arbetsdomstolen ett utlåtande om vem som skall ersätta staten dessa arvoden eller om de skall stanna staten till last.

33 a §

Den part som förlorar målet kan åläggas att helt eller delvis ersätta motpartens rättegångskostnader. Om parterna har haft grundad anledning till rättegången på grund av att saken varit oklar, kan det förordnas att de får bära sina egna rättegångskostnader.

Den som inkallats för att höras och som döms att betala plikt eller åläggs att betala en ersättning eller något annat penningbelopp, kan åläggas att helt eller delvis ersätta en motparts rättegångskostnader. Om en part framställer ett sådant yrkande mot en person som skall höras, men yrkandet förkastas, kan parten åläggas att på motsvarande sätt ersätta rättegångskostnaderna för den som skall höras.

34 §

I domen får beaktas endast det rättegångsmaterial som har lagts fram eller refererats vid huvudförhandlingen. Om målet avgörs utan huvudförhandling, får i domen beaktas allt som har lagts fram i stämningsansökan, svaromålet och i målet i övrigt.

Domen skall innehålla en kort redogörelse för själva tvisten, motiveringen för avgörandet, de aktuella lagrummen och punkterna i arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtalet och ett domslut som anger målets utgång. I domen skall anges namnet på de ledamöter som deltagit i avgörandet av målet och om omröstning har skett.

34 a §

Efter huvudförhandlingen kan arbetsdomstolen hålla ett separat överläggningssammanträde, vid vilket beslut fattas om avgörandet i målet. Överläggningssammanträdet skall hållas så snart som möjligt efter att huvudförhandlingen har avslutats.

Om domen inte avkunnas, skall den utan

dröjsmål postas till parterna. Domen anses ha blivit meddelad den dag den är daterad.

38 §

Om inte något annat stadgas i denna lag skall målen behandlas med iakttagande i tillämpliga delar av vad som stadgas om rättegång i tvistemål.

39 §

Om det vid någon domstol är anhängigt ett mål vars avgörande förutsätter särskild känedom om arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtalsförhållanden, kan domstolen, när den anser det vara nödvändigt eller då en part yrkar det, begära utlåtande av arbetsdomstolen beträffande denna del av målet.

Om en begäran om utlåtande gäller det rätta innehålllet eller den rätta tillämpningen av ett visst arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtal eller den rätta tolkningen av en enskild bestämmelse i ett sådant, skall parterna i avtalet ges tillfälle att bli hörda i saken. I detta syfte skall arbetsdomstolen uppmana parterna att inom utsatt tid inkomma med ett yttrande. Om parterna i avtalet härvid är av olika mening, förrättas enligt arbetsdomstolens prövning förberedelse och huvudförhandling i saken.

41 §

Över den muntliga förberedelsen och huvudförhandlingen skall upprättas protokoll, i vilket i fråga om parterna och dem som har kallats för att höras antecknas yrkanden, medgivanden, bestridanden och invändningar, om dessa inte framgår av handlingarna. I protokollet antecknas också de beslut som fattats vid den muntliga förberedelsen och vid huvudförhandlingen. Ett beslut genom vilket ett mål avvisas skall dock avfattas som en separat handling.

Vid den muntliga förberedelsen skall i protokollet också i korthet antecknas de omständigheter på vilka parterna grundar sina yrkanden, motpartens yttranden om dessa och de uppgivna bevisen.

Vid huvudförhandlingen skall förhör av ett vittne, en sakkunnig samt med en part som hörs i bevissyfte eller med någon annan tas upp på band.

Angående överläggningssammanträdet skall

ett protokoll uppsätts över de omständigheter som arbetsdomstolen finner nödvändiga.

42 §

Av handlingarna i varje mål uppgörs en särskild akt.

43 §

De handlingar som skall tillställas arbetsdomstolen kan sändas med posten eller genom bud med iakttagande i tillämpliga delar av

stadgandena i lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar (248/65).

44 §

Vid delgivning iakttas i tillämpliga delar vad som stadgas i 11 kap. rättegångsbalken.

Kallelse eller delgivning kan ske också på annat sätt, om parten godkänner detta.

Denna lag träder i kraft den

199 .

2.

Lag**om ändring av 5 § lagen om översändande av handlingar**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 5 § 1 mom. lagen den 26 februari 1954 om översändande av handlingar (74/54), sådant det lyder i lag av den 10 mars 1989 (243/89), som följer:

5 §

Vad denna lag stadgar om statens förvaltningsmyndigheter tillämpas även på regeringen, högsta förvaltningsdomstolen, länsrätterna, omsättningsskatterätten, försäkringsdomstolen och, då ändring söks i försäkringsdomstolens utslag, på högsta domstolen, samt på revisions-

rådet vid statens revisionsverk och de kommunala förvaltningsmyndigheterna.

Denna lag träder i kraft den

199 .

Helsingfors den 11 oktober 1993

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister Heikki Haavisto

1.

Lag

om ändring av lagen om arbetsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 31 juli 1974 om arbetsdomstolen (646/74) 15—24 §§, 25 § 1 mom., 26, 27, 29, 31—34, 38, 39 samt 41—44 §§,

av dessa lagrum 26 och 41 §§ sådana de lyder delvis ändrade genom lag av den 23 december 1982 (1007/82), 34 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 23 februari 1979 (244/79), samt 39 § sådan den lyder i sistnämnda lag, samt

fogas till 8 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 23 december 1982, ett nytt 5 mom., samt till lagen nya 32 a, 33 a och 34 a §§ som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Arbetsdomstolens behörighet och organisation

8 §

Arbetsdomstolen består av endast ordföranden vid förberedelse och när den avgör ett mål genom dom med stöd av 23 § 2 mom. Ordföranden kan förordna en sekreterare att vid förberedelsen på domstolens vägnar utfärda stämningar och kallelser samt att verkställa skriftlig förberedelse.

Ärendenas handläggning vid arbetsdomstolen

15 §

Den som vill anhängiggöra talan vid arbetsdomstolen, skall tillställa arbetsdomstolen skriftlig stämningsansökan därom i så många exemplar, utöver det exemplar som stannar hos arbetsdomstolen, som antalet svarande och personer, som skall kallas att höras, utgör.

I stämningsansökan skall uppgivas parterna och de som skall höras samt deras postadresser, kändens yrkanden och de omständigheter, på vilka de grundas samt, såvitt möjligt, alla vittnen. Till ansökan skall fogas alla de handlingar, vilka kändanden åberopar.

Ett mål blir anhängigt genom en skriftlig stämningsansökan som tillställs arbetsdomstolen.

I stämningsansökan skall anges

1) parterna och de som skall kallas för att höras samt deras postadresser,

2) kändens *individualiserade* yrkanden och de omständigheter som yrkandena grundar sig på,

3) på vilka grunder arbetsdomstolen är behörig i målet, om behörigheten inte annars framgår av stämningsansökan eller de handlingar som har bifogats den, samt

4) i den mån det är möjligt de vittnen som skall höras i saken och om vilka omständigheter de skall höras.

De handlingar som kändens yrkanden grundar sig på skall bifogas stämningsansökan.

Gällande lydelse

16 §

Finner ordföranden, att stämningsansökan är ofullständig, skall han anmoda sökanden att inom förelagd tid avhjälpa bristen.

17 §

Ärendet skall genom beslut av ordföranden, vilket påtecknas ett exemplar av stämningsansökan, avvisas:

1) om stämningsansökan icke rättats i enlighet med i 16 § avsedd anmodan, utan den fortfarande är väsentligt bristfällig; eller

2) om handläggningen av det i stämningsansökan avsedda ärendet på grund av 11 § 2 mom. eller eljest uppenbarligen icke ankommer på arbetsdomstolen.

Den, vars talan med stöd av 1 mom. avvisats, äger rätt att underställa denna fråga arbetsdomstolens prövning medelst skrivelse vilken skall tillställas arbetsdomstolen inom två veckor från det i 1 mom. nämnda beslutet delgivits honom. Härom skall anvisning givas i beslutet.

18 §

Ordföranden giver skriftlig stämning och ombesörjer delgivning av densamma samt av ansökningshandlingarna till svaranden eller svarandena samt anmodar dessa att inom förelagd tid avgiva skriftligt svaromål till arbetsdomstolen i så många exemplar, utöver det exemplar som stannar hos arbetsdomstolen, som antalet kändanden utgör.

I det skriftliga svaromålet skall uppgivas huruvida kändandens yrkanden helt eller delvis bestrides, anmärkningarna angående de omständigheter på vilka kändanden grundar sina yrkanden och såframt dessa grunder helt eller delvis bestrides, orsaken härtill samt, såvitt möjligt, alla vittnen. Till det skriftliga svaromålet skall fogas de handlingar, på vilka svaromålet grundas.

Föreslagen lydelse

16 §

Om stämningsansökan är bristfällig, skall kändanden uppmanas att inom en viss tid avhjälpa bristen.

17 §

Käromålet skall utan utfärdande av stämning avvisas, om

1) stämningsansökan inte har rättats i enlighet med uppmaningen, och den fortfarande är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för en rättegång, eller

2) arbetsdomstolen inte är behörig att behandla det mål som avses i stämningsansökan.

Kändanden kan hänskjuta frågan om prövning av målet till arbetsdomstolen genom ett skriftligt meddelande till arbetsdomstolen inom två veckor från det han fick del av beslutet om avvisning, vilket skall nämnas i beslutet.

18 §

Om stämningen inte har avvisats, skall arbetsdomstolen utfärda stämning och sköta delgivningen av den.

I stämningen skall svaranden uppmanas att inom utsatt tid tillstålla arbetsdomstolen ett skriftligt svaromål, av vilket skall framgå

1) svarandens ställningstagande med anledning av kändandens yrkanden,

2) grunderna för bestridandet, om käromålet bestrids,

3) i den mån det är möjligt, de vittnen som skall höras i målet och vad som skall bevisas med hjälp av vittnena.

De handlingar som svarandens ställningstagande grundar sig på skall bifogas svaromålet.

I syfte att påskynda behandlingen av målet kan svaranden uppmanas att i stället för ett skriftligt svaromål avge sitt svaromål vid sammanträdet för den muntliga förberedelsen, om

Gällande lydelse

19 §

Sedan det skriftliga svaromålet inkommit till arbetsdomstolen eller tiden för dess avgivande utgått, skall ordföranden före det egentliga rättegångsförfarandet ytterligare förbereda ärendet så, att det, såvitt möjligt, vid huvudförhandling i arbetsdomstolen kan slutbehandlas i ett sammanhang.

Vid förberedelse skall man speciellt sträva till att utreda, vilka yrkanden och omständigheter som är tvistiga och vilka ostridiga.

20 §

Sedan det skriftliga svaromålet tillställts käranden fortgår förberedelsen muntligen såvida ordföranden icke anser det mera ändamålsenligt att helt eller delvis fortsätta förberedelsen skriftligen eller direkt bringar ärendet till huvudförhandling.

Ordföranden fastställer tidpunkten för muntlig förberedelse och inkallar parterna samt, såvida det är av betydelse för ärendets utredning att de som skall höras deltar i förberedelsen, även dessa, till förberedelsen på sätt han anser lämpligt samt fastställer de vid förberedelsen behövliga fatalietiderna, som bör vara tillräckligt långa.

21 §

Under förberedelsen skall parterna och de som kallats att höras uppgiva de omständigheter, på vilka deras framställningar grundar sig, yttra sig över det motparten anfört, samt förete alla sina skriftliga bevis och uppgiva de vittnen, vilka skall höras vid huvudförhandlingen.

22 §

Den omständigheten, att part eller den som

Föreslagen lydelse

det kan antas att ett muntligt svaromål inte medför olägenhet för svaranden eller för genomförandet av förberedelsen på behörigt sätt.

Stämningsansökan och stämningen skall delges också dem som skall höras.

19 §

När det skriftliga svaromålet har tillställts arbetsdomstolen eller tiden för avgivande av det gått ut skall målet förberedas så att det kan slutbehandlas utan avbrott vid huvudförhandlingen.

Vid förberedelsen skall man i synnerhet sträva efter att reda ut vilka yrkanden och omständigheter som är tvistiga och vilka som är ostridiga samt om det finns förutsättningar för förlikning.

20 §

Förberedelsen skall fortsättas muntligt vid ett sammanträde, om det inte är mera ändamålsenligt att den helt eller delvis fortsätts skriftligt, eller att målet direkt överförs till huvudförhandling.

Arbetsdomstolen fastställer tidpunkten för sammanträdet för den muntliga förberedelsen och inkallar parterna och dem som skall höras.

21 §

Vid förberedelsen skall en part

- 1) meddela sina yrkanden och grunderna för dem,*
- 2) yttra sig över det som motparten har anfört,*
- 3) lägga fram sina skriftliga bevis, samt*
- 4) meddela vilka vittnen som kommer att höras vid huvudförhandlingen och vad han ämnar styrka genom varje vittnesförhör.*

22 §

En parts underlåtelse att avge svaromål eller

Gällande lydelse

kallats att höras underlåter att giva nödiga utredningar eller uppgifter eller, då han blivit kallad, utan att uppgiva laga förfall, uteblir från förberedelsen, utgör icke hinder för att förberedelsen äger rum och slutföres.

23 §

Efter muntlig eller skriftlig förberedelse kan ordföranden genom beslut

1) förordna, att ärendet lämnas därhän, ifall parterna, utan att uppgiva laga förfall, oavsett kallelse uteblir från förberedelsen eller om parterna anhåller därom eller käranden återtar sitt käromål;

2) avvisa ärendet, ifall sådan förutsättning för rättegång, som ej kan avhjälpas, uppenbarligen saknas;

3) fastställa i ärendet träffad förlikning; samt

4) avgöra ärendet i enlighet med parts medgivande eller avstående från talan.

Genom samma beslut kan ordföranden även förordna om ersättan de av rättegångskostnader.

Den, vars talan på ovan i 2 punkten avsett sätt avvisats, äger rätt att underställa ärendet arbetsdomstolens prövning, varvid han skall förfara på ovan i 17 § 2 mom. stadgat sätt. Härom skall anvisning givas i beslutet.

24 §

Beror ärendets avgörande på utredandet av en prejudiciell fråga, kan förberedelsen till andra delar lämnas vilande och denna fråga särskilt hänskjutas till arbetsdomstolen för avgörande.

Om parterna önskar erhålla särskild dom angående en del av tvisten, och ordföranden

Föreslagen lydelse

att ge en skriftlig utsaga som begärts av honom hindrar inte att den muntliga förberedelsen äger rum eller att målet överförs till huvudförhandling.

Om käranden uteblir från sammanträdet för den muntliga förhandlingen utan att meddela laga förfall, avskrivs målet. Om svaranden eller den som kallats för att höras uteblir från sammanträdet för den muntliga förberedelsen utan att meddela laga förfall, kan förberedelsen trots det slutföras och målet överförs till huvudförhandling.

23 §

Vid den muntliga förberedelsen kan

1) målet avskrivas,

2) käromålet avvisas, om en rättegångsförutsättning saknas och denna brist inte kan avhjälpas,

3) förlikning fastställas,

4) målet avgöres till den del käromålet har medgivits eller käranden har avstått från talan, samt

5) utlåtande om rättegångskostnaderna ges när behandlingen av målet avslutats.

På begäran av parterna och dem som inkallats för att höras kan målet också avgöras genom dom vid den muntliga förberedelsen, om inte målets art eller andra omständigheter kräver att målet behandlas vid huvudförhandling.

Den vars käromål har avvisats vid förberedelsen kan hänskjuta denna fråga till arbetsdomstolen på det sätt som stadgas i 17 § 2 mom.

24 §

Är avgörandet av ett mål beroende av att en prejudiciell fråga utreds, kan huvudförhandling sättas ut för behandling av denna fråga, trots att förberedelsen av målet till övriga delar ännu inte har avslutats.

Om parterna önskar erhålla särskild dom angående en del av tvisten, och arbetsdomstolen

Gällande lydelse

anser det ändamålsenligt, kan denna del av tvisten förberedas skilt för sig och likaså särskilt hänskjutas till arbetsdomstolen för avgörande.

25 §

Vill svaranden framställa invändning om, att saken icke lagligen kan upptagas till behandling, skall han framställa sådan processinvändning i *det skriftliga* svaromålet. Framställs invändningen senare, upptages den icke till prövning, såvida den ej berör omständighet, vilken skall beaktas även om invändning icke framförts.

26 §

Ordföranden utsätter tid och plats för huvudförhandlingen och kallar till den parterna och dem, som skall höras, antingen i samband med förberedelsen eller medelst särskild skriftlig kallelse.

Ordföranden kan ombetro de åligganden som nämns i 18 och 20 §§ samt ovan i 1 mom. åt någon funktionär vid arbetsdomstolen. Andra åligganden som enligt 16- 24 och 39 §§ ankommer på ordföranden kan arbetsdomstolen ombetro sin sekreterare.

27 §

Huvudförhandlingen i ärendet sker muntligen. Arbetsdomstolen kan dock tillåta att uträkning eller annan skriftlig framställning användes som hjälpmedel.

Föreslagen lydelse

finner det ändamålsenligt, kan denna del av tvisten förberedas *separat och överföras till huvudförhandling för att avgöras särskilt.*

25 §

Vill svaranden framställa invändning om att saken *inte* lagligen kan tas upp till behandling, skall han framställa *en* sådan processinvändning i sitt svaromål. Framställs invändningen senare *upptas* den *inte* till prövning, såvida den *inte* berör *en* omständighet *som* skall beaktas även om invändningen *inte hade* framförts.

26 §

När förberedelsen har avslutats överförs målet till huvudförhandling för avgörande. Målet kan dock utan huvudförhandling överföras för att avgöras vid ett överläggningssammanträde, om parterna och de som inkallats för att höras meddelar att de inte kommer att lägga fram utredningar eller yttra sig i saken.

Parterna skall ges tillfälle att yttra sig om tidpunkten för huvudförhandlingen, om detta är möjligt utan olägenhet.

Parterna och de som inkallats för att höras skall underrättas om tidpunkten för huvudförhandlingen vid sammanträdet för förberedelsen eller genom skriftlig kallelse.

27 §

Vid huvudförhandlingen skall käranden lägga fram sina yrkanden och grunderna för dem. Om svaranden bestrider kärområdet skall han lägga fram grunderna för bestridandet.

Huvudförhandlingen är muntlig. En part får inte lägga fram saken skriftligt. En part får dock ur en handling läsa upp sitt yrkande och använda anteckningar till stöd för minnet.

När en part motiverar sin uppfattning och när han yttrar sig om de motiveringar som motparten framfört kan han som hjälp använda det rättegångsmaterial som lagts fram vid förberedelsen.

Gällande lydelse

29 §

Uteblir parterna från huvudförhandling lämnas ärendet därhän.

Uteblir part eller den som kallats att höras oavsett kallelse från sammanträde för huvudförhandling, men befinner sig vid sammanträdet, att han haft laga förfall, skall ny tid för huvudförhandling i målet utsättas, varom meddelande skall tillställas den uteblivne.

Infinner sig icke käranden på utsatt tid inför arbetsdomstolen för att föra sin talan och kan icke av meddelande eller eljest konstateras, att han haft laga förfall, skall målet lämnas därhän och käranden kan åläggas att ersätta de kostnader motparten och de, som kallats att höras, åsamkats av målet.

Infinner sig käranden, medan svaranden uteblir, och kan icke av meddelande eller eljest konstateras, att svaranden haft laga förfall för sin utevaro, kan ärendet avgöras oavsett hans utevaro. Den, mot vilken tredskodom sålunda givits, äger icke rätt att söka återvinning.

31 §

Vill part eller den, som kallats att höras, vid huvudförhandlingen förebringa bevis, varom uppgift icke lämnats under förberedelsen, skall detta utan dröjsmål delgivas ordföranden och motparten, samtidigt som uppgift lämnas om, vad part vill styrka med beviset och om de orsaker, som hindrat honom att under förberedelsen lämna uppgift om beviset.

32 §

Vid arbetsdomstolen kan part eller den, som kallats att höras, eller sådan person eller företrädare för sådan sammanslutning till vars förmån eller mot vilken dom avkunnats blir gällande höras under sanningsförsäkran, samt vittnen och sakkunniga höras på ed.

Föreslagen lydelse

29 §

Om en part eller den som inkallats för att höras har uteblivit från huvudförhandlingen på grund av laga förfall, skall behandlingen av målet uppskjutas. Den som uteblivit skall meddelas om tidpunkten för den nya huvudförhandlingen.

Om båda parterna annars uteblir från huvudförhandlingen avskrivs målet.

Om käranden eller svaranden har uteblivit från huvudförhandlingen utan laga förfall, har motparten rätt att få målet avgjort genom dom. Om parten inte yrkar dom, avskrivs målet. Om den som inkallats för att höras uteblir utan laga förfall, utgör detta inte hinder för att målet avgörs.

31 §

Om en part eller den som inkallats för att höras vid huvudförhandlingen vill lägga fram bevis som inte har uppgetts vid förberedelsen, skall detta utan dröjsmål före huvudförhandlingen meddelas arbetsdomstolen och motparten, och samtidigt meddelas vad parten vill styrka med beviset och vilka orsaker som har hindrat honom att uppge beviset vid förberedelsen.

Vid huvudförhandlingen får en part eller den som skall höras inte åberopa en omständighet eller ett bevis som inte har åberopats vid förberedelsen eller som inte på det sätt som nämns i 1 mom. har uppgetts för framläggande vid huvudförhandlingen, om inte parten eller den som skall höras gör sannolikt att hans förfarande har en giltig orsak.

32 §

Vid arbetsdomstolen kan man för att få utredning i saken höra parterna själva eller sådana personer eller företrädare för sådana sammanslutningar som berörs av saken eller till vars förmån eller mot vilken domen blir gällande.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

33 §

Till sakkunniga eller personer som eljest kallats att höras vid arbetsdomstolen, erlägges arvode ur statsmedel, men då målet avgöres avgiver arbetsdomstolen utlåtande därom, vem som skall ersätta staten dessa arvoden eller huruvida de skall stanna staten till last.

34 §

Arbetsdomstolens dom skall avfattas skriftligen. Domen skall innehålla en kort redogörelse för själva tvisten, motiveringen för avgörandet, vederbörande lagrum eller punkter i arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtal och det slut vid vilket domstolen i saken stannat.

32 a §

Om talan är grundad på ett sådant arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtal där det utöver parterna i målet finns andra avtalsparter eller som binder parterna i målet på annat sätt än i deras egenskap av avtalsparter, kan arbetsdomstolen på begäran av en part i målet eller på eget initiativ bereda en avtalspart som inte är part i målet tillfälle att yttra sig. Samma förfarande kan iakttagas, om något annat avtal än det arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtal som utgör grunden för käromålet eventuellt skall tillämpas i saken.

33 §

Till sakkunniga eller personer som arbetsdomstolen annars kallat för att få utredning i saken, betalas ett arvode av statens medel. Då målet avgöres ger arbetsdomstolen ett utlåtande om vem som skall ersätta staten dessa arvoden eller om de skall stanna staten till last.

33 a §

Den part som förlorar målet kan åläggas att helt eller delvis ersätta motpartens rättegångskostnader. Om parterna har haft grundad anledning till rättegången på grund av att saken varit oklar, kan det förordnas att de får bära sina egna rättegångskostnader.

Den som inkallats för att höras och som döms att betala plikt eller åläggs att betala en ersättning eller något annat penningbelopp, kan åläggas att helt eller delvis ersätta en motparts rättegångskostnader. Om en part framställer ett sådant yrkande mot en person som skall höras, men yrkandet förkastas, kan parten åläggas att på motsvarande sätt ersätta rättegångskostnaderna för den som skall höras.

34 §

I domen får beaktas endast det rättegångsmaterial som har lagts fram eller refererats vid huvudförhandlingen. Om målet avgöres utan huvudförhandling, får i domen beaktas allt som har lagts fram i stämmingsansökan, svaromålet och i målet i övrigt.

Domen skall innehålla en kort redogörelse för själva tvisten, motiveringen för avgörandet, de aktuella lagrummen och punkterna i arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtalet och ett domslut som anger målets utgång. I domen skall anges namnet på de ledamöter som deltagit i

Gällande lydelse

Avkunnas domen icke, skall den anses vara given den dag dateringen utvisar.

38 §

Där icke i denna lag annorlunda stadgats, skall i fråga om arbetsdomstolen och rättegången därstädes i tillämpliga delar iakttagas vad som stadgats om *kollegiala domstolar och rättegång vid allmän underrätt.*

39 §

Är vid domstol anhängigt sådant mål, vars avgörande förutsätter särskild kannedom om arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtalsförhållanden, kan domstolen, då den anser det erforderligt eller då part det yrkar, beträffande denna del av målet begära utlåtande av arbetsdomstolen, *såframt icke annorlunda är särskilt stadgat angående begäran om utlåtande i vissa fall.*

Avser begäran om utlåtande det rätta innehållet eller den rätta tillämpningen av visst arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtal eller den rätta tolkningen av enskild bestämmelse däri, skall parterna i avtalet beredas tillfälle att bli hörda i saken. I detta syfte skall ordföranden tillstålla parterna *i avtalet begäran om utlåtande och uppmana dem att inom förelagd tid inkomma med yttrande däröver.* Är parterna i avtalet härvid av olika mening, förrättas enligt ordförandens prövning förberedelse och huvudförhandling i ärendet *i den ordning som ovan stadgats.*

41 §

Över mål som handlagts vid muntlig förberedelse eller huvudförhandling skall upprättas protokoll, *i vilket skall nämnas arbetsdomstolens närvarande ordförande och ledamöter, par-*

Föreslagen lydelse

avgörandet av målet och om omröstning har skett.

34 a §

Efter huvudförhandlingen kan arbetsdomstolen hålla ett separat överläggningssammanträde, vid vilket beslut fattas om avgörandet i målet. Överläggningssammanträdet skall hållas så snart som möjligt efter att huvudförhandlingen har avslutats.

Om domen inte avkunnas, skall den utan dröjsmål postas till parterna. Domen anses ha blivit meddelad den dag den är daterad.

38 §

Om inte något annat stadgas i denna lag skall målen behandlas med iakttagande i tillämpliga delar av vad som stadgas om rättegång i tvistemål.

39 §

Om det vid någon domstol är anhängigt ett mål vars avgörande förutsätter särskild kannedom om arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtalsförhållanden, kan domstolen, när den anser det vara nödvändigt eller då en part yrkar det, begära utlåtande av arbetsdomstolen beträffande denna del av målet.

Om en begäran om utlåtande gäller det rätta innehållet eller den rätta tillämpningen av ett visst arbets-, tjänste- eller funktionärskollektivavtal eller den rätta tolkningen av en enskild bestämmelse i ett sådant, skall parterna i avtalet ges tillfälle att bli hörda i saken. I detta syfte skall arbetsdomstolen uppmana parterna att inom utsatt tid inkomma med ett yttrande. Om parterna i avtalet härvid är av olika mening, förrättas enligt arbetsdomstolens prövning förberedelse och huvudförhandling i saken.

41 §

Över den muntliga förberedelsen och huvudförhandlingen skall upprättas protokoll, i vilket i fråga om parterna och dem som har kallats för att höras antecknas yrkanden, medgivanden,

Gällande lydelse

terna och de som kallats att höras samt ombud och biträden. I protokollet skall dessutom antecknas parternas och de hördas yrkanden, medgivanden och avstående från talan samt invändningar, om dessa inte framgår av föredda skrivelser.

Vid muntlig förberedelse skall dessutom i protokollet i korthet antecknas de omständigheter, vilka part åberopar, och motpartens yttranden om dessa, de skrivelser och handlingar, som inlämnats till eller företetts för ordföranden, samt övriga bevis om vilka uppgift lämnas. Har målet i enlighet med 23 § avgjorts redan under förberedelsen, skall i protokollet antecknas ordförandens avgörande härom samt i det i 23 § 3 mom. nämnda fallet, även vederbörlig anvisning.

Vid huvudförhandling skall dessutom i protokollet antecknas en kort redogörelse för själva handläggningen, vittnen och sakkunniga samt deras yttranden, sådana beslut eller avgöranden av arbetsdomstolen, vilka icke utskrives särskilt, samt omröstning och därvid framförda åsikter. Om ordalydelsen av utsaga eller utlåtande av part eller sakkunnig är av särskild betydelse eller om därtill annars förefinnes särskilt skäl, kan arbetsdomstolen besluta, att uttalande av part eller sakkunnig helt eller delvis skall antecknas i protokollet.

Förutom vad ovan sagts, antecknas i protokollet det som arbetsdomstolen finner nödigt.

42 §

Av handlingarna i varje vid arbetsdomstolen anhänggjort mål uppgöres en särskild akt.

43 §

Handlingar, vilka enligt denna lag skall tillställas arbetsdomstolen, kan översändas såsom postförsändelse eller genom bud med iakttagande i tillämpliga delar av stadgandena i lagen den 26 februari 1954 om översändande av handlingar (74/54).

44 §

Vid delgivning och delfående skall i tillämpliga delar iakttagas vad i lagen den 15 april 1966

Föreslagen lydelse

bestridanden och invändningar, om dessa inte framgår av handlingarna. I protokollet antecknas också de beslut som fattats vid den muntliga förberedelsen och vid huvudförhandlingen. Ett beslut genom vilket ett mål avvisas skall dock avfattas som en separat handling.

Vid den muntliga förberedelsen skall i protokollet också i korthet antecknas de omständigheter på vilka parterna grundar sina yrkanden, motpartens yttranden om dessa och de uppgivna bevisen.

Vid huvudförhandlingen skall förhör av ett vittne, en sakkunnig samt med en part som hörs i bevissyfte eller med någon annan tas upp på band.

Angående överläggningssammanträdet skall ett protokoll uppsättas över de omständigheter som arbetsdomstolen finner nödvändiga.

42 §

Av handlingarna i varje mål uppgöres en särskild akt.

43 §

De handlingar som skall tillställas arbetsdomstolen kan sändas med posten eller genom bud med iakttagande i tillämpliga delar av stadgandena i lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar (248/65).

44 §

Vid delgivning iakttas i tillämpliga delar vad som stadgas i 11 kap. rättegångsbalken.

Gällande lydelse

om delgivning i förvaltningsärenden (232/66)
stadgats angående enskild delgivning.

Föreslagen lydelse

*Kallelse eller delgivning kan ske också på
annat sätt, om parten godkänner detta.*

Denna lag träder i kraft den 199 .

2.

Lag**om ändring av 5 § lagen om översändande av handlingar**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 5 § 1 mom. lagen den 26 februari 1954 om översändande av handlingar (74/54), sådant
det lyder i lag av den 10 mars 1989 (243/89), som följer:

Gällande lydelse

Vad denna lag stadgar om statens förvaltningsmyndigheter tillämpas även på regeringen, högsta förvaltningsdomstolen, länsrätterna, omsättningsskatterätten, försäkringsdomstolen och, då ändring söks i försäkringsdomstolens utslag, på högsta domstolen, samt på revisionsrådet vid statens revisionsverk, *arbetsdomstolen, magistraterna* och de kommunala förvaltningsmyndigheterna.

Föreslagen lydelse

5 §

Vad denna lag stadgar om statens förvaltningsmyndigheter tillämpas även på regeringen, högsta förvaltningsdomstolen, länsrätterna, omsättningsskatterätten, försäkringsdomstolen och, då ändring söks i försäkringsdomstolens utslag, på högsta domstolen, samt på revisionsrådet vid statens revisionsverk och de kommunala förvaltningsmyndigheterna.

Denna lag träder i kraft den 199 .